

1. Referentie

Referentie	Gerris, J.R.M. (1997). Gezin en Gezinsopvoeding: moreel fundament van de samenleving? <i>Pedagogische Studietoën</i> , 74, (6), 95-111.
Taal	Nederlands
ISBN	90-01-582508
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Dit artikel gaat na in hoeverre gezin en gezinsopvoeding een moreel fundament kunnen vormen voor de samenleving. Men bekijkt dit op individueel en maatschappelijk niveau. Enerzijds kijkt men welke opvoedingsprocessen binnen het gezin een moreel fundament vormen voor het persoonlijk functioneren van kinderen en jongeren. Anderzijds kijkt men naar effecten van bepaalde kenmerken van het sociale systeem op de sociale moraal. Ten slotte gaat men de bevindingen betrekken op een systematisch gezinsbeleid of jeugdbeleid op landelijk niveau en in hoeverre zo'n beleid sociale integratie bevordert en daarmee een moreel funderende betekenis kan hebben voor een samenleving.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin
Trefwoord(en)	Gezinsbeleid, gezinsopvoeding, gezinsrelaties, jongeren, moraal, opvoedingsondersteuning, opvoedingsstijl, zelfsturing

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Gerris, J.R.M. Faculteit der Sociale Wetenschappen Radboud Universiteit Nijmegen Postbus 9104 6500 Nijmegen Nederland Tel: +3124/ 361 62 36 Fax: +3124/ 361 17 98 bureau@socsci.ru.nl http://www.ru.nl/socialewetenschappen

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Welke verbanden komen in de opvoedingsliteratuur voor tussen karakteristieken van de gezinsopvoeding en ontwikkelingsuitkomsten bij kind en jeugdige? Welke verbanden worden in opvoedingsliteratuur aangegeven tussen gezinsrelaties (partner-/huwelijksrelatie) en de ontwikkeling van het kind? In hoeverre hebben verschillende soorten gezinsbeleid een positieve uitwerking op de ontwikkeling van individu en samenleving?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-	Literatuurstudie
-------------	------------------

methode	
Onderzochte groep	/
Bereik	/

7. Resultaten

Gezinsopvoeding	Een autoritair opvoedingspatroon bestaande uit een combinatie van drie elementen - warmte en ondersteuning, democratische regels en normcontrole, een beroep doen op verantwoordelijkheid, rijpheid en autonomie van het kind – heeft een positieve invloed op schooloriëntatie, schoolprestaties en een negatieve werking op delinquentie bij adolescenten. Een opvoedingsstijl bestaande uit een combinatie van Support (warmte, goedkeuring en acceptatie) en Guidance (sturen, informatie geven over regels, grenzen, waarden en normen) bleek een positieve invloed te hebben op schoolprestaties, zelfconcept, populariteit onder leeftijdsgenoten en een negatieve invloed op probleemgedrag.
Gezinsrelaties	Er is een samenhang tussen huwelijkskwaliteit, ouderlijke opvoedingsbekwaamheden en de ontwikkeling van het kind. Ouders met een negatieve huwelijksbeleving zijn minder responsief en blijken minder affectie te tonen naar hun kind. Huwelijksconflicten hangen samen met een overdosis aan restrictieve controle van ouders en gedragsproblemen bij kinderen. Dit patroon komt generatie na generatie terug.
Gezinsbeleid	Een individualiseringsbeleid van primaire opvoedings- en zorgverantwoordelijkheid zou op lange termijn kunnen uitmonden in een verdergaande tweedeling van de samenleving. Een restauratief gezinsbeleid dat voornamelijk oog heeft voor de structurele buitenkant van gezinsvormen, zal waarschijnlijk niet slagen in een vermindering van problematische ontwikkelingsuitkomsten aangezien het voorbij gaat aan mediërende opvoedings- en gezinsprocessen. Er moet een positief moreel funderend gezinsbeleid worden opgebouwd. Dit vanuit het besef dat de samenleving er ook verantwoordelijk voor is dat kinderen, jongeren en ouders zodanig moeten ondersteund worden dat zoveel mogelijk voorkomen wordt dat kinderen en jongeren in een problematische levensloop terecht komen. Deze ondersteuning moet inwerken op volgende niveaus: kind, ouders, ouder-kind relatie, gezinsfunctioneren en de sociale ondersteuning vanuit een plaatselijk informeel of formeel sociaal netwerk.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Het artikel werd geschreven vanuit het perspectief van onze hedendaagse samenleving die wordt gekenmerkt door twee processen. Het eerste is een diepgeworteld emancipatieproces dat nu ook plaatsvindt in de primaire leef sfeer van het gezin, waarin (jong)volwassenen en jongeren erkenning eisen voor de wijze waarop ze hun leven inrichten. Een tweede proces is het verdwijnen van vaste patronen in de levensloop en daarmee ook in de gezinscyclus en de gezinsopvoeding.

Het artikel is een overzicht van onderzoeksliteratuur die gaat over moreel funderende gezinsopvoedingsprocessen. De morele fundering wordt bekeken vanuit drie niveaus: het individuele, het sociale systeem (in dit geval het gezin) en de maatschappij (en het beleid).

Op het individuele niveau verwijst de term morele fundering naar een diversiteit van ontwikkelingsuitkomsten bij kinderen (jongeren) die te maken hebben met consequenties voor het welzijn van anderen en van de persoon zelf. In de onderzoeksliteratuur wordt hierover stelselmatig een verband gevonden tussen karakteristieken van de opvoeding in het gezin en ontwikkelingsuitkomsten van de jeugdige. Zo komt bijvoorbeeld warmte en ondersteuning van de ouders naar het kind toe vaak terug als positieve invloed op schoolprestaties en –oriëntatie.

Het belang van de ouderlijke opvoedingsstijl komt duidelijk naar voor in een overgangsfase als deze van basis-naar voortgezet onderwijs of het al dan niet ontwikkelen van deviant gedrag bij jongeren.

Op niveau van het gezin als sociaal systeem blijkt dat de gezinsrelaties een belangrijke invloed uitoefenen op de ontwikkeling van het kind. Zo is voor huwelijksconflicten bijvoorbeeld aangetoond dat ze niet enkel werkzaam kunnen zijn binnen een gezin maar dat er ook een risico bestaat dat ze worden overgedragen naar een volgende generatie. Kinderen met gedragsproblemen uit een gezin met huwelijksproblemen lopen een groot risico zelf huwelijksconflicten mee te maken en kinderen te hebben met gedragsproblemen. Ook de gezinshiërarchie en machtsafbakening tussen ouders en kinderen worden beschouwd als een belangrijke factor voor de verklaring van antisociaal gedrag.

Op beleidsniveau moet een keuze gemaakt worden tussen een benadering uitsluitend gericht op knelpunten en zogenaamde risicogroepen of een integrale, samenhangende benadering. Belangrijkste kritiek op de eerste benadering is de gerichtheid op een beperkt aantal risicofactoren of groepen en dat het meestal te laat komt. De samenleving wordt moreel verplicht geacht zoveel mogelijk jongeren in de positieve ontwikkelingsroute te houden en erin terug te brengen indien nodig. Om de jeugd zo goed mogelijk voor te bereiden, in sociaal, intellectueel en moreel opzicht volstaat het reduceren van knelpunten en problemen niet. Om hiertoe bij te dragen moet de ontwikkeling van alle jongeren en kinderen bekeken worden vanuit een ecologisch-contextueel persoon-procesmodel. Een landelijk gezinsbeleid moet hierin een rol spelen om sociaal-economische en culturele condities te bevorderen die het ouders mogelijk en gemakkelijker maken hun opvoedingsverantwoordelijkheid tegenover jonge en adolescente kinderen waar te maken.